

KOMMUNEDPLAN FOR KLIMA OG ENERGI

2019-2031

HANDLINGSDEL

Vedtatt av kommunestyret 12 mars 2019

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Overordnede mål og strategier	4
3. Fokusområder	5
3.1 Bedre bymiljø.....	5
3.2 Arealbruk og transport	7
3.3 Klimatilpasning og blågrønn by	11
3.4 Energiforsyning og energibruk.....	13
3.5 Innkjøp, forbruk og avfall	17
3.6 Klimavennlig landbruk/skogbruk.....	21
3.7 Næringsliv og teknologi	23
3.8 Forbrukere/innbyggere.....	24

1. Innledning

Handlingsplanen er en tiltaksliste for å nå de mål og følge opp de strategier som er vedtatt i klima- og energiplanen.

I handlingsdelen beskrives de aktuelle tiltakene og det fremgår hvordan tiltaket skal kunne gjennomføres i forhold til økonomi og ressurser. Det er også oppgitt hvilken klimaeffekt de enkelte tiltak vil ha. Klimaeffekt er i denne forbindelse kutt i klimagasser. For enkelte tiltak, der dette er mulig, er utslippskutt angitt i tonn CO₂ekv. For andre tiltak, der konkrete utslippskutt vanskelig lar seg måle, er effekten beskrevet. Handlingsdelen peker også på hvem som er ansvarlig for gjennomføring. Dette er enten kommunalområdene der den enkelte kommunalsjef forutsettes å implementere arbeidet i sitt kommunalområde, eller rådmannen med sine stabsfunksjoner.

Handlingsdelen skal rulleres årlig. Kostnadene til de enkelte tiltakene vil bli vurdert i forhold til det årlige budsjettarbeidet.

2. Overordnede mål og strategier

Overordnede mål	Overordnede strategier
<ol style="list-style-type: none">1. Innen 2030 skal klimagassutslippene i kommunen være redusert minst 40 % sammenlignet med 1990 nivå.2. Sandefjord kommunes egen virksomhet skal være klimanøytral innen 2050.3. Sandefjord kommune skal ha nødvendig kunnskap, planer og beredskap for å kunne begrense konsekvensene av klimaendringer.	<ol style="list-style-type: none">1. I areal- og transportplanlegging og byutvikling i Sandefjord skal klima og miljø vurderes og vektet opp mot samfunnsutviklingsmessige hensyn. Planlegging og myndighetsutøvelse skal bygge på kunnskap om reduserte klimagassutslipp og tilpasninger til et endret klima. Kommunen ser det som viktig å opprettholde et variert bosettingsmønster.2. Kommunen skal ha fokus på klimafotavtrykk i egne utbyggingsprosjekt, egen drift samt ved innkjøp og tjenestereiser.3. Kommunen skal være pådriver for klimavennlige vaner hos innbyggerne.4. Kommunen skal være pådriver for utvikling av klimavennlig teknologi og næringsvirksomhet, og legge til rette for det grønne skiftet gjennom samarbeid med virksomheter og kunnskapsmiljø. Dette gjelder også innenfor landbrukssektoren.5. Kommunen skal legge til rette for kompetanseheving og samarbeid om klimatiltak og klimatilpasning både internt i organisasjonen, i undervisningen og blant befolkningen for øvrig.6. Kommunen skal kontinuerlig jobbe for å erverve seg kunnskap om klimaendringer, konsekvenser av disse og hvilke tiltak som må iverksettes for å begrense konsekvensene.

3. Fokusområder

3.1 Bedre bymiljø

Sandefjord kommune som samfunn

Mål:

- Sandefjord skal ha et godt og trivelig bymiljø som gjør det attraktivt å bo, jobbe, handle og oppholde seg i sentrum.
- I 2030 har belegget i de sentrale underjordiske garasjeanleggene økt og deler av bakkeparkeringen i sentrum er frigjort til byutviklingsformål.
- I 2030 er flere sentrale gater i Sandefjord fotgjengerprioritert.
- I 2030 har andelen som bor og jobber i sentrum økt ut over det som følger av normal vekst.
- Luftkvaliten i Sandefjord skal være på et nivå som ikke gir negative helseeffekter.

Strategier:

- Samarbeide med Sandefjord byen vår, Gårdeierforeningen og Sandefjord Næringsforening
- Oppfølging av luftkvaliteten i sentrum.
- Parkering som virkemiddel for å fremme et godt og attraktivt bymiljø med redusert bilbruk og økt andel gående, syklende og kollektivreisende.
- Markedsføring og profilering

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
PARKERINGSSTRATEGI Parkering som virkemiddel for reduserte klimagassutslipp og bedre bymiljø følges opp.	Miljø og plan	Innenfor rammen	Kan ha stor effekt	Vedtak k.plan våren 2019
PARKERINGSNORMER Nye parkeringsnormer utarbeides med fokus på tilrettelegging for boliger og næring i og rundt sentrumsområdene	Miljø og plan	Innenfor rammen	Kan ha stor effekt	Del av K.plan
BYSYKKEL Bysykkelordning innføres i henhold til tidligere vedtak. Starter opp 01.05.19 forutsatt at private aktører tar oppdraget	Miljø og plan	Innenfor rammen	Noe – men bra for bymiljøet.	Våren 2019

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>LUFTKVALITET</p> <p>Luftkvaliteten i Sandefjord by måles i forhold til nasjonale verdier.</p> <p>Måling gjennomføres hvert 5 år da dette anses som tilstrekkelig.</p>	Miljø og plan	Ca. kr 200.000,- pr. måling	Ikke klima-effekt, men miljø-effekt	Første gang 2020 Deretter hvert 5. år

3.2 Arealbruk og transport

Kommunen som samfunn

Mål:

- *Veksten i persontransport skal tas med kollektiv, sykkel og gange*
- *I 2025 skal andelen av personreiser med kollektiv, sykkel og gange være minst 50 % og sykkelandelen skal være 10 %. (Henholdsvis 34 % og 7 % i 2014)*
- *I 2025 skal minst 25 % av personbilene i Sandefjord være utslippsfrie. (ca 4 % i Vestfold i 2017)*
- *Sandefjord Lufthavn er førende i landet på klima- og miljøvennlige løsninger.*

Kommunen som bedrift

Mål:

- *Innen 2025 skal 80 % av kommunens personbilpark være utslippsfrie. I 2030 skal hele personbilparken være utslippsfrie.*
- *Havnedriften skal ha høy fokus på klima- og miljøvennlige løsninger.*
- *De ansattes reisevaner skal være basert på klima- og miljøvennlige løsninger.*

Strategier

- *Høy arealutnyttelse i og rundt Sandefjord by og tettstedene Stokke og Andebu samt kollektivknutepunkt med høy frekvens.*
- *Virksomheter med mange arbeidsplasser og stor besøkstrafikk skal legges sentrumsnært og nær kollektivknutepunkt med høy frekvens.*
- *Sandefjord kommune skal jobbe aktivt for at Sandefjord og Vestfold kommer inn under den statlige ordningen med byvekstavtaler.*
- *Bygge ut og legge til rette for nødvendig infrastruktur som muliggjør overgangen til utslippsfrie kjøretøy, også kommunale. Dette gjelder særlig ladestasjoner for el-bil og fyllestasjoner for biogass og hydrogen*
- *Legge til rette for bildelingsordninger.*
- *Prioritere sykkel og gange fremfor bil i kommunens areal- og transportplanlegging*
- *Tilrettelegging for sykkel skal følge prinsippene om: Syklende er kjørende, kontinuitet i tilbudet, unngå hindringer og fremme flyt, skille mellom gående og syklende.*
- *Sandefjord kommune skal jobbe aktivt, både som pådriver og eier, for at aktiviteten ved kommunens flyplass og kommunens havn har stort fokus på klima- og miljøvennlige løsninger.*
- *Sandefjord kommune skal være pådriver for et bedre kollektivtilbud.*
- *Følge opp og viderutvikle «Sykkelbyen Sandefjord»*
- *Benytte parkeringsstrategi som virkemiddel for reduserte klimagassutslipp.*
- *Gjøre kommunens egen transportvirksomhet grønn og fossilfri.*

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
KONSENTRERT UTBYGGING				
<p>Kommuneplanen og andre relevante planer forutsetter at ny boligbebyggelse og virksomheter med mange arbeidsplasser og stor besøkstrafikk, bygger opp under Sandefjord by og tettstedene Andebu og Stokke. Plassering forutsettes nær kollektivknutepunkt med høy frekvens.</p> <p>Det skal føres en restriktiv arealpolitikk for utbygging i områder med dårlig kollektivdekning.</p>	Rådmannen Miljø og plan	Innenfor rammen	Betydelig effekt Spesielt på lengre sikt	Løpende
TRANSPORTPLAN				
<p>Det skal utarbeides en transportplan/mobilitetsplan for kommunen med fokus på klimavennlig transport</p>	Miljø og plan	300.000,- til ekstern bistand	God effekt på lengre sikt	2020
KOLLEKTIVPLAN				
<p>Samarbeide tett med VKT om ny kollektivplan for Sandefjord kommune. VKT skal høsten 2018 – våren 2019 i samarbeid med kommunen utarbeide en plan for kollektivtrafikken i Sandefjord kommune.</p> <p>Følge opp tiltak i plan med kommunalt ansvar</p>	VKT i samarbeid med Miljø og plan	Dekkes av VKT Avvente plan	Kan ha god effekt dersom kollektiv- tilbudet forbedres	2019 Fra 2019
“SYKKELBYEN SANDEFJORD”				
<p>Følge opp arbeidet med sykkelbyen Sandefjord – Tiltak for økt sykkelandel, kampanjer, informasjon, vedlikehold av sykkelanlegg m.m.</p> <p>Utarbeide ny hovedplan for sykkel.</p>	Miljø og plan	200.000,- til ekstern bistand	God effekt	Løpende 2020
TJENESTE EL-SYKLER TIL ANSATTE				
<p>Utvide el-sykkeltilbudet for kommunens ansatte. Ansatte kan i mange sammenheng sykle på oppdrag. Det kjøpes inn flere el-sykler til rådhuset og andre sentrale steder. Steder for utplassering avklares nærmere. Ordningen må gjøres godt kjent og syklene lett tilgjengelige.</p>	Miljø og plan	300.000,- Innkjøp av 20 el- sykler á kr 15.000	Noe effekt Viktig symbol- effekt	2020
LADEPUNKT FOR EL				
<p>Utarbeide en ladepunktplan for sikring av tilstrekkelig lademulighet for el. kjøretøy.</p> <p>Må også gjelde lademuligheter for elsykkel.</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen	Økt bruk av el-biler gir stor effekt	2020

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
FYLLESTASJONER FOR BIOGASS OG HYDROGEN Kommunen skal arbeide aktivt for å få etablert nødvendige fyllestasjoner for biogass og hydrogen i kommunen. Dette vil blant annet muliggjøre at kommunens tunge kjøretøy kan bli utslippsfrie med biogass. Det må settes av tilstrekkelig areal på rett sted.	Rådmannen i samarbeid med MP og NE	Innenfor rammen	Økt bruk av biler med fornybar energi gir stor effekt	Løpende
KOMMUNENS BILPOOL Kommunens bilpool utnyttes maksimalt og evt. utvides slik at ansattes bruk av privat bil på tjenesteoppdrag kun benyttes i særskilte tilfeller. Rutiner for dette utarbeides	Rådmannen	Innenfor rammen	Noe	Løpende
BYVEKSTAVTALER Det jobbes aktivt mot Vestfold Fylkeskommune og statlige myndigheter for å komme inn under den statlige ordningen med byvekstavtaler.	Rådmannen Miljø og plan	Innenfor rammen	Kan få stor effekt	Løpende
BILDELING I henhold til tildelte Klimasatsmidler skal mulighetene for bildeling utredes. Ved bildelingsordning i nye utbyggingsprosjekt kan parkeringskravet vurderes redusert. Kostnad kr 300.000,- innenfor budsjett	Miljø og plan	Innenfor rammen Klimasats midler	Kan ha god effekt	2018/ 2019
ANSATTES REISER Det utarbeides rutiner og føringer for ansattes reiser med fokus på klima- og miljøvennlige løsninger	Rådmannen	Innenfor rammen	Noe – men også viktig å gå foran	2020
VINTERSYKLING Behovet for vintersykling kartlegges og vinterdrift av g/s – veier vurderes innarbeidet med de rutiner og ressurser som behøves for eventuelt å øke sykkelbruken om sommeren. Kostnad før økt innsats til brøyting og strøing anslås til ca. 20 kr pr. lm. G/S-veier som får økt sykkelprioritet settes av som egne roder.	Miljø og plan	Ca. 500.000,- årlig	Kan få god effekt over tid. Også viktig for folkehelse	2021
PARKERING SOM VIRKEMIDDEL Parkering benyttes som virkemiddel for redusert bilbruk og stimulering til utslippsfrie kjøretøy. Dette gjelder spesielt strenge maksnormer til parkering i de utfyllende bestemmelsene i komm.planen	Miljø og plan	Innenfor rammen	Kan ha god effekt	Løpende Jfr. også park-strategi som del av k.plan.

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>UTSLIPPSFRIE KOMMUNALE KJØRETØY</p> <p>Kommunens kjøretøy skal vurderes med både el., biogass og hydrogen.</p> <p>Dette forutsetter tilgjengelige fyllestasjoner i rimelig nærhet samt nødvendige el-ladepunkter på de ulike lokasjonene.</p>	<p>Miljø og plan</p> <p>Rådmannen</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>God effekt</p> <p>Klimakutt på 600 tonn CO² årlig.</p>	<p>2025</p> <p>2030</p>
<p>GÅGRUPPER OG HJERTESONER</p> <p>Kommunen legger til rette for etablering av gågrupper til skolene og det opprettes hjertesoner rundt skolene. Dette bidrar i tillegg til redusert kjøring også til bedre folkehelse og bedre trafiksikkerhet ved skolen.</p>	<p>Oppvekst og kunnskap</p>	<p>Avhengig av løsning på den enkelte skole</p>	<p>Noe – Viktig også for folkehelse og trafiksikkerhet</p>	<p>Fra 2019</p>
<p>SANDEFJORD HAVN</p> <p>Følge opp krav i konkurransen om nye seilingstider med innføring av ny hybridferge fra 2019. Landstrøm er innført, noe som gir et årlig klimakutt på 2.500 tonn CO² ekv.</p> <p>Utarbeide en plan med tydelig fokus på klima- og miljøvennlig havnedrift.</p>	<p>Rådmannen</p> <p>Miljø og plan</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>Betydelig effekt.</p> <p>Kutter Utslipp med 9.800 tonn CO² årlig</p>	<p>Løpende</p> <p>2020</p>
<p>SANDEFJORD LUFTHAVN TORP</p> <p>Det inngås et formalisert samarbeid med Sandefjord lufthavn om klima- og miljøvennlige løsninger ved lufthavna. Dette forutsetter jevnlig møter med Sandefjord lufthavn.</p> <p>Utrede hvordan Sandefjord kommune som eier, sammen med VFK, kan bidra til at Sandefjord Lufthavn blir førende i valg av løsninger for reduksjon av klimagasser.</p>	<p>Rådmannen</p> <p>Miljø og plan</p>	<p>Innenfor rammen</p> <p>Nye tiltak i forhold til kommune som eier må avklares</p>	<p>Kan ha stor effekt</p>	<p>Løpende</p> <p>2019/2020</p>
<p>KLIMAVENNLIG OMRÅDEREGULERING</p> <p>Innen 2025 skal det gjennomføres minst en områderegulering som BREEAM Communities (BC) eller tilsvarende planleggingsverktøy. Dette setter søkelyset på klima- og miljøspørsmål i planleggingen som legger til rette for bærekraftig utvikling utover det som følger av en ordinær planprosess og mer konkrete krav til miljøvennlige løsninger enn det som følger av pbl.</p>	<p>Miljø og plan</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>Kan ha god effekt, ikke minst i forhold til erfaringsverdi</p>	<p>Innen 2025</p>

3.3 Klimatilpasning og blågrønn by

Kommunen som bedrift

Mål:

- Sandefjord kommune skal ha nødvendig kunnskap, planer og beredskap for å begrense konsekvensene av klimaendringene.

Strategier

- Sandefjord kommune skal kontinuerlig jobbe for å erverve seg kunnskap om klimaendringene, hvilke konsekvenser som kan oppstå og hvilke tiltak som bør iverksettes.
- Sandefjord kommune skal etablere en sektorovergripende arbeidsgruppe for deling av kunnskap og samarbeid om konkrete klimatilpasningsutfordringer.
- Sandefjord kommune skal ta initiativ til dialog, samordning og samarbeid med næringslivet og med andre relevante offentlige organer.
- Sandefjord kommune skal til enhver tid arbeide for å være best mulig rustet for å redusere skadevirkninger av klimaendringer. I kommunal planlegging skal det sikres at det velges helhetlige løsninger for overvannshåndtering som bidrar til økt kvalitet i uteområder.

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>EGEN STRATEGI FOR KLIMATILPASNING</p> <p>Sandefjord kommune skal til enhver tid ha en oppdatert strategi for klimatilpasning. Strategien skal ha en tilhørende handlingsplan og skal være en del av kommunedelplanen for klima og energi.</p> <p>Tiltak følges opp i henhold til kommunens til enhver tid gjeldende strategi og planer for klimatilpasning, Jfr. strategi fra august 2018 bestående av kunnskapsdel, strategidokument og overordnet handlingsplan.</p> <p>Tiltak er blant annet å ha tilstrekkelig kunnskap, nødvendig internt og eksternt samarbeid samt nødvendig hensyn til klimatilpasning i arealplanleggingen.</p>	Miljø og plan	Må vurderes fortløpende	Gjelder ikke klimakutt Viktig for samfunnsikkerhet m.m	Løpende Se egen strategi for klimatilpasning
TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST

<p>KLIMATILPASNING I AREALPLANLEGGINGEN</p> <p>Klimatilpasning skal hensyntas i kommuneplan, reguleringsplaner og andre relevante planer. Dette gjelder både oppdatert kunnskap og hvordan endringer i klima kan påvirke samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, naturmiljø, helse samt konsekvenser for berørte næringer.</p> <p>Kommuneplanen skal hensynta hvordan nye utbyggingsområder kan påvirkes av klimaendringene. Det skal legges vekt på helhetlige løsninger for overvannshåndtering som bidrar til økt kvalitet i uteområdene.</p>	<p>Miljø og plan</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>Gjelder ikke klimakutt</p> <p>Viktig for samfunnssikkerhet m.m</p>	<p>Tas inn i k.plan fra 2019</p>
---	----------------------	------------------------	---	----------------------------------

3.4 Energiforsyning og energibruk

Kommunen som samfunn

Mål:

- *Boliger, næringsbygg og kommunale bygg i Sandefjord skal være areal- og energieffektive og ta i bruk fremtidsrettede energiløsninger og klimatilpassede materialer.*

•

Kommunen som bedrift

Mål:

- *I 2030 er energiforbruket pr. kvm. i kommunens bygningsmasse redusert med 20 % sammenlignet med 2017.*
- *Klimafotavtrykket til større formålsbygg i kommunen skal innen 2030 reduseres med 40 % i forhold til dagens sammenlignbare referansebygg.*
- *Innen 2020 er alle kommunens enheter miljøfyrtårnsertifisert.*
- *All oljefyring er faset ut innen 2020 i henhold til lov.*

•

Strategier

- *Nye kommunale bygg skal ligge i forkant av myndighetenes krav når det gjelder løsninger for klima- og energi.*
- *Kommunen skal ha en sentral driftsovervåking av sine bygg og antall kommunale bygg med SD-anlegg skal økes.*
- *Kommunen skal som myndighet bidra til at utbyggere og grunneiere velger klimavennlige løsninger i sine utbyggingsprosjekt.*
- *Stimulere boligeiere og utbyggere til å redusere energiforbruket og velge fremtidsrettede energiløsninger og klimavennlige materialer.*
- *Kreve miljøoppfølgingsprogram i større reguleringsaker og områdeplaner.*

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
ENERGIOPPFØLGING				
<p>Utvide det sentrale energioppfølgingsystemet (EOS) ved å kople til flere kommunale formålsbygg med SD-anlegg. (Sentral driftsstyring).</p> <p>EOS er det overordnede styringsverktøyet for energistyring i kommunale bygg. Det gir muligheter for sentral overvåking og optimal energiutnyttelse samt best mulig inn klima. Det avdekker også feil på anlegg, og det gir god dokumentasjon. Det sparer også tid i forhold til oppfølging, men krever tilstrekkelig bemanning for å kunne betjenes på en god måte.</p>	Næring og eiendom	Se neste pkt. om utvidelse av SD-anlegg	Stor effekt for redusert energibruk	<p>Starte i 2019</p> <p>Tilknytt alle formålsbygg innen 2030.</p>
TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST

<p>SENTRAL DRIFTSSTYRING</p> <p>Etablere SD-anlegg for kommunale formålsbygg som ikke har dette, og tilkople disse til EOS-systemet.</p> <p>Idag er det 50 formålsbygg som har SD-anlegg, mens 35-40 bygg mangler slikt anlegg.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Krever en investering på ca.10 mill. Kr.</p> <p>Nedbetales i løpet av 10-15 år</p>	<p>Stor effekt i forhold til redusert energibruk.</p> <p>20 % kutt i energibruken gir årlige klimakutt på ca. 1.000 tonn CO²</p>	<p>Starte i 2020</p> <p>Alle formålsbygg med SD-anlegg innen 2030</p>
<p>FJERNVARMEANLEGG</p> <p>Kommunale formålsbygg skal tilknyttes fjernvarmeanlegg der dette er mulig. Det skal jobbes for utvidelse av konsesjonsområde for dagens fjernvarmeanlegg.</p> <p>Innføre bestemmelser i kommuneplan om tilknytningsplikt etter pbl.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>Stor</p>	<p>Løpende</p> <p>I k.plan fra 2019</p>
<p>MASSIVTRE</p> <p>I kommunale byggeprosjekter skal det alltid vurderes bruk av massivtre som erstatning for stål og betong. Massivtre skal fortrinnsvis benyttes.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>God</p>	<p>Løpende</p>
<p>FORNYBARE ENERGIKILDER</p> <p>Kommunen skal ligge i forkant av myndighetenes krav til energiløsninger og alltid vurdere fornybare energikilder der fjernvarme ikke kan tilknyttes. (Solcelleanlegg, solfangere, bioenergi m.m.)</p> <p>Innen 2025 skal minst ett større formålsbygg utstyres med solcelleanlegg som kan produsere en vesentlig del av byggets energibehov.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Kostnad 1-2 mill.</p> <p>Nedbetales over 12-15 år.</p>	<p>God effekt</p> <p>Viktig å få erfaring</p>	<p>Løpende</p> <p>Innen 2025</p>
<p>TILTAK</p>	<p>ANSVAR</p>	<p>ØKONOMI</p>	<p>EFFEKT</p>	<p>FRIST</p>

<p>MILJØSTANDARD I KOMMUNALE BYGG</p> <p>Kommunale byggeprosjekter skal alltid vurderes etter en streng miljøklassifisering/energiklasse. Passivhus eller Plusshus skal vurderes.</p> <p>Innen 2025 skal minst ett større formålsbygg bygges etter standarden som følger av BREEAM-NOR Excellent.</p> <p>Byggets bærekraft vil da bli målt, og det legges vekt på energiforbruk, innemiljø, transportløsninger, materialvalg, avfallshåndtering, økologi, forurensing m.m.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Innenfor rammen</p> <p>Må vurderes – Ikke nødvendigvis økonomiske konsekvenser</p>	<p>Kan ha stor effekt</p>	<p>Løpende</p> <p>Innen 2025</p>
<p>FOSSILFRI ANLEGGSPASS</p> <p>For større kommunale byggeprosjekt skal det innarbeides fossilfri anleggsplass i anbud.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Usikkert – kan innebære noe økte kostnader</p>	<p>God effekt</p>	<p>Løpende</p>
<p>GATEBELYSNING</p> <p>Kommunen skal være i forkant av valg av energibesparende gatebelysning. Det skal velges LED-belysning med tidsstyring og med lavt energiforbruk gjennom døgnet.</p>	<p>Miljø og plan</p>	<p>Må vurderes fortløpende</p>	<p>Noe</p>	<p>Løpende</p>
<p>ENERGIRÅDGIVNING TIL INNBYGGERNE</p> <p>Gratis energirådgivning via Energiportalen AS. Innbyggerne, særlig de med eldre boliger, kan få gratis rådgivning om energieffektivisering, fornybare energiløsninger og tilskuddsordninger.</p> <p>Kommunen betaler årlig lisens for tjenesten.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Årlig lisens kr 71.000,-.</p>	<p>Kan ha god effekt</p>	<p>Fra 2021</p>
<p>MILJØFYRTÅRN</p> <p>Alle kommunens enheter skal være Miljøfyrtårnsertifisert innen 2020 i samsvar med tidligere vedtak.</p>	<p>Miljø og plan</p>	<p>Kr 200.000,- i 2019</p>	<p>God effekt</p>	<p>2020</p>
<p>OLJEFYR I KOMMUNALE BYGG - "OLJEFRI 2020"</p> <p>Fase ut all bruk av olje innen 2020 i alle kommunale bygg, jfr. vedtatt lov.</p>	<p>Næring og eiendom</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>God effekt</p> <p>Kutter CO² med ca. 123 tonn</p>	<p>2020</p>
<p>TILTAK</p>	<p>ANSVAR</p>	<p>ØKONOMI</p>	<p>EFFEKT</p>	<p>FRIST</p>

<p>OLJEFYR I HUSHOLDNINGENE – “OLJEFRI 2020”</p> <p>Følge opp lovforbud mot olje til oppvarming av private bygninger fra 2020.</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen	God effekt	2020
<p>KRAV I PLANER ETTER PBL.</p> <p>Så langt det er hjemmel tas det inn krav i kommuneplan og reguleringsplaner om bruk av fornybare energikilder i nye utbyggingsprosjekt.</p> <p>Dette gjelder blant annet tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg og krav om egen energiutredning ved større utbygginger.</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen	God effekt	Tas inn i k.plan fra 2019.

3.5 Innkjøp, forbruk og avfall

Kommunen som bedrift

Mål:

- Innen 2021 skal 70 % av husholdningsavfallet utsorteres til materialgjenvinning i Sandefjord kommune
- I Sandefjord kommunes matproduksjon skal det oppnås følgende reduksjon i matsvinn i forhold til 2016 nivå.
 - 20 % innen 2025
 - 30 % innen 2030
- Kommunen skal både i egen drift og gjennom sine innkjøp redusere bruken av plast til et minimum. Kommunen som bedrift skal bli nærmest plastfri innen 2020.
- Gummigranulat på avveie skal reduseres med minst 50% innen 2025 og minst 90 % innen 2030.

Strategier

- Sandefjord er en foregangskommune på innkjøp som ivaretar klima- og miljøhensyn.
- Det skal settes tydelige krav til klima og miljø ved anskaffelser. Kravene skal gjelde både kvalifikasjonskrav og krav til produkter og tjenester. Krav til klima og miljø skal som hovedregel være en del av tildelingskriteriene.
- Kommunens egen drift samt innkjøp og anskaffelser har fokus på redusert bruk av plast.
- Det skal jobbes systematisk for å redusere matsvinnet i kommunens matproduksjon.
- Overføringsverdien av gjennomført prosjekt for redusert matsvinn skal utnyttes.
- Det innføres klare rutiner og krav for drifting og etablering av kunstgressbaner som reduserer bruk av gummigranulat. Andre og mer miljøvennlige alternativer skal alltid vurderes.

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
Innkjøp				
INNKJØPSSTRATEGI Sandefjord kommunes innkjøpsstrategi skal brukes som virkemiddel for å oppnå klima- og miljøgevinst. Det skal settes klare krav til føringer om miljø- og samfunnsansvarshensyn. Løsninger med lavest mulig klimafotavtrykk bør velges. Der disse forhold ikke hensyntas skal det skriftlig begrunnes.	Rådmannen	Innenfor rammen	Kan ha stor effekt Vanskelig å måle	Innkjøpstrategi 2019 Deretter løpende

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>KRAV TIL MILJØLEDELSE</p> <p>Ved anskaffelser skal det stilles krav om at leverandør har et miljøledelsessystem eller miljøsertifikat.</p>	Rådmannen	Innenfor rammen	<p>Kan ha stor effekt</p> <p>Vanskelig å måle</p>	<p>Innkjøpsstrategi 2019</p> <p>Deretter løpende</p>
<p>KLIMA OG MILJØ SOM TILDELINGSKRITERIUM</p> <p>Ved anskaffelser skal klima- og miljøhensyn være et av tildelingskriteriene. Som hovedregel skal dette vektes 30%.</p>	Rådmannen	Innenfor rammen	<p>Kan ha stor effekt</p> <p>Vanskelig å måle</p>	<p>Innkjøpsstrategi 2019</p> <p>Deretter løpende</p>
<p>KOMPETANSEHEVING OM INNKJØP</p> <p>Det gjennomføres kompetanseheving om bruk av miljøkriterier ved innkjøp. Dette skal bl.a. gjøres med årlige kurs for innkjøpere i kommunalområdene i regi av innkjøpsavdelingen.</p>	Rådmannen	Innenfor rammen	God	Løpende
<p>PLAST VED INNKJØP</p> <p>Ved innkjøp skal det settes fokus på redusert bruk av plast. Ny innkjøpsstrategi må utarbeides med bakgrunn i at kommunen som virksomhet skal redusere sin plastbruk til et minimum innen 2020.</p> <p>Jfr. interpellasjon om plast, sak 010/18, i k.styret den 15.05.18.</p>	Rådmannen	Innenfor rammen	<p>Mindre effekt for klimagasser</p> <p>Kan ha god miljøeffekt</p>	2019
<p>INNKJØP AV KOMMUNALE KJØRETØY</p> <p>Ved innkjøp av nye kommunale kjøretøy skal det som hovedregel settes krav til utslippsfrie kjøretøy. Dersom dette ikke velges skal det begrunnes.</p> <p>Jfr. også pkt. 3.2</p>	Rådmannen Miljø og plan	Innenfor rammen	God effekt, se eget pkt. under kap. 3.2	<p>Innkjøpsstrategi i 2019</p> <p>Deretter løpende</p>
<p>TREVIRKE VED INNKJØP</p> <p>Ved innkjøp skal det stilles krav om at alt trevirke i kommunale byggeprosjekter er miljøsertifisert. Tropisk tømmer skal ikke tillates.</p>	Rådmannen	Innenfor rammen	God	<p>Innkjøpsstrategi i 2019</p> <p>Deretter løpende</p>

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
Forbruk/matsvinn				
<p>MATSVINN</p> <p>Gjennomføre prosjekt "Redusert matsvinn" i henhold til tildelte klimasatsmidler fra Miljødirektoratet. Kostnad kr 600.000,-.</p> <p>Frist for gjennomføring våren 2019.</p>	<p>Helse, sosial og omsorg</p> <p>Miljø og plan</p>	<p>Innenfor rammen</p> <p>Klimasats</p>	<p>Noe effekt – 30 tonn CO² årlig</p> <p>Viktig overføring verdi</p>	<p>2019</p>
<p>REDUSERT PLASTBRUK I KOMMUNEN SOM BEDRIFT.</p> <p>Det utarbeides en plan for hvordan kommunen som bedrift kan bli nærmest plastfri innen 2020. Dette skal gjelde tiltak både i kommunal drift og kommunale innkjøp.</p> <p>Jfr. Interpellasjon om plast, sak 010/18 i k.styret den 15.05.18.</p>	<p>Miljø og plan</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>Liten klima-effekt</p> <p>Kan ha god miljø-effekt</p>	<p>2019/2020</p>
<p>GUMMIGRANULAT</p> <p>Det utarbeides plan for utfasing av bruken av gummigranulat. Planen skal inneholde en klassifisering av banenes bruk og krav til fylling.</p> <p>Det utarbeides en tiltaksplan som følges opp. Planen skal redegjøre for reduisering av gummigranulat på avveie og oppsamling og gjenbruk av en vesentlig større del av granulatet enn idag. (Harde flater rundt banen, fysisk barriere, oppsamlingssystem/sil, snødeponi m.m)</p> <p>På nye kunstgressbaner bør det benyttes miljøvennlige alternativer.</p>	<p>Park og idrett</p>	<p>Tiltak medfører økte kostnader</p> <p>Må innarbeides i budsjett</p>	<p>Liten effekt for klima, men relativt stor betydning for miljøet.</p>	<p>Plan i 2019/2020</p> <p>Avvente ny forskrift</p>
<p>SAMARBEID/INFORMASJON</p> <p>Kommunen skal gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner og andre aktører stimulere til og informere om klimavennlige handlingsalternativer.</p> <p>Det utarbeides en møteplan for samarbeid der aktører, hyppighet av møter, innhold etc. avklares.</p>	<p>Rådmannen</p>	<p>Innenfor rammen</p>	<p>Noe</p>	<p>Løpende</p>

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
Avfall				
VEDTATT AVFALLSPLAN Følge opp avfallsbehandling i henhold til vedtatt avfallsplan for Sandefjord kommune. Planen har tydelige krav til klimagassutslipp og mål om 70 % utsortering.	Miljø og plan	Innenfor rammen	Stor effekt Årlig kutt med 1.800 tonn CO ²	Løpende
MILJØVENNLIGE RESTAVFALLSPOSER Vurdere innføring av restavfallsposer i miljøvennlig materiale som erstatning for plastposer. Dette innebærer at det i forbindelse med renovasjonsordningen deles ut slike restavfallsposer til abonnentene. Dette må følges opp med kampanjer og informasjon slik at posene benyttes og slik at bruk av plastposer til restavfall samtidig reduseres. Jfr. også pkt om handlenett under pkt. 3.8	Miljø og plan	Ca. 170 kr pr. abonnent årlig eks.mva. 9 % økning på renovasjonsgebyret	Mindre effekt for klima. Kan ha god miljøeffekt	2020

3.6 Klimavennlig landbruk/skogbruk

Sandefjord kommune som samfunn

Mål:

- Klimagassutslipp fra landbruket skal være redusert med 20 % innen 2030.
- Bruk av fossilt brensel i landbruket skal være redusert med 15 % innen 2030.

Strategier

- Kommunen skal stimulere og motivere landbruksnæringen til å drive landbruk med minst mulig klimagassutslipp, forurensning, tap av næringsstoffer og sikring av et åpent og variert jordbruks- og kulturlandskap.
- Kommuneplanen brukes som verktøy for å ta vare på skog- og jordbruksarealer.
- Optimalisere bruken av skogarealene
- Stimulere til bedre grøfting av dyrket mark.
- Bidra til økt biogassproduksjon og miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.
- Legge til rette for og stimulere til dyrking av mat i byen og tettstedene.

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>UTREDNING OM KLIMAGASSREDUSERENDE TILTAK</p> <p>I henhold til innvilget tilskudd fra Miljødirektoratet (Klimasats) skal det med ekstern bistand utredes nærmere hvilke tiltak som gir størst effekt i landbruket og hvordan disse best kan gjennomføres. Dette vil igjen gi grunnlag for målrettede tilt. Temaer vil være endrede driftsformer, fornybar energi, biogassproduksjon og klimatiltak i skogbruk.</p> <p>Budsjett er kr 300.000,-</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen Klimasats	Kan få stor effekt	2019 Deretter løpende oppfølging av tiltak
<p>BEVARING AV DYRKA JORD</p> <p>Sterk fokus på bevaring av dyrket eller dyrkbar jord i kommuneplan og reg.planer</p>	Miljø og plan Rådmannen	Innenfor rammen	God effekt	Løpende
<p>KARBONBINDING I SKOG</p> <p>Samarbeide med skognæringen om økt karbonbinding i skog og oppfølging av foryngelsesplikten.</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen	God effekt	Løpende

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>SAMARBEID MED NÆRINGEN</p> <p>Samarbeide tett med organisasjonene i landbruket om tiltak og utviklingsprosjekt som bidrar til reduserte utslipp. Eksempelvis miljøvennlig gjødselhåndtering, drenering, redusert avrenning m.m.</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen	God effekt	Løpende
<p>URBANT LANDBRUK</p> <p>Utrede hvordan dyrking og matproduksjon i byen og tettstedene kan utvikles, og legge til rette for dette.</p>	Miljø og plan	Innenfor rammen	Noe	2020

3.7 Næringsliv og teknologi

Sandefjord kommune som samfunn

Mål:

- Kommunens næringsliv skal bli mer miljøvennlig og det skal bli attraktivt for nye, grønne næringsaktører å etablere seg i Sandefjord.
- Innen 2030 skal antall miljøsertifiserte bedrifter i kommunen minst være doblet fra 2018.

Strategier:

- Kommunens strategiske næringsplan skal ha tydelig fokus på næringslivets rolle i det grønne skiftet.
- Sandefjord kommune skal gjennom rammebetingelser og planforutsetninger bidra til grønn næringsutvikling i Sandefjord.
- Sandefjord kommune skal gjennom etablerte nettverk videreutvikle sitt samarbeid med næringslivet med større fokus på klima, energi og teknologi.
- Kommunen skal gjennom informasjon og samarbeid jobbe aktivt for å øke antall miljøsertifiserte bedrifter i kommunen.

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
STRATEGISK NÆRINGSPLAN Kommunens strategiske næringsplan skal ha tydelig fokus på klimavennlige løsninger og det grønne skiftet.	Næring og eiendom Rådmannen	Innenfor rammen	Kan ha stor effekt	Ved revisjon
FROKOSTMØTER Minst ett årlig frokostmøte i regi av Sandefjord Næringsforening med klima og miljø som tema.	Rådmannen Næring og Eiendom Miljø og plan	Innenfor rammen	Noe	Løpende
SAMARBEID Gjennom etablerte nettverk skal kommunen samarbeide med næringslivet om klima- og miljøvennlige løsninger og grønn næringsutvikling. Samarbeid kanaliseres gjennom Sandefjord Næringsforening, Gründeriet, Sandefjord byen vår m.m. Gjennom informasjon og samarbeid skal antall bedrifter som er miljøfyrtårnsertifisert økes i henhold til vedtatte mål.	Rådmannen Næring og eiendom Miljø og plan	Innenfor rammen	Kan ha god effekt	Løpende

3.8 Forbrukere/innbyggere

Kommunen som samfunn

Mål:

- Sandefjord kommune skal heve innbyggernes kunnskap om klima og miljø, med særlig fokus på kunnskap blant barn og unge
- Sandefjord kommune skal bidra til redusert plastbruk både i egen virksomhet, hos næringslivet og blant innbyggerne.

Kommunen som bedrift

Mål:

- Sandefjord kommune gir til enhver tid innbyggere, foreningsliv og næringsliv god og lett tilgjengelig informasjon om klima- og miljø.
- Sandefjord kommune skal være en miljøfyrtårnsbedrift der alle enheter er sertifisert i løpet av 2019.

Strategier

- Miljøfyrtårnsordningen profileres for å spre erfaringer og kunnskap om hvordan miljøsertifisering kan bidra til økt konkurransekraft og bedre miljøprofil.
- Kommunen bruker aktivt alle mediekkanaler og etablerte nettverk til informasjon og gjennomføring av kampanjer.
- Kommunen har spesielt fokus på klima- og miljøopplæring i skoler og barnehager. Undervisningsopplegget som tilbys på «Den magiske fabrikken» vil være aktuelt å benytte.
- Prioritere bruk av produkter og tjenester med høyt miljøfokus og lave klimagassutslipp – Se også strategier i hoveddokument kap. 7.7.
- Det skal vurderes å produsere handlenett i miljøvennlig materiale som erstatning for plastposer.

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
HANDLENETT SOM ERSTATNING FOR PLASTPOSER Det vurderes produsert handlenett i miljøvennlig materiale påført kommunens logo og "Tenk stort, Tenk (miljøvennlig) Sandefjord". På denne måten linkes Sandefjords miljøsertifisering opp mot omdømmeprojektet Grenseløse muligheter. Posene deles ut til innbyggerne. Dette gjøres i kombinasjon med informasjon og andre klima- og miljøkampanjer i samarbeide med næringslivet for å øke miljøgevinsten av kampanjen.	Miljø og plan	Hver pose koster 6-8 kr. Eks. vil én pose til hver husstand koste ca. kr 175.000,-	Begrenset klimaeffekt. Kan ha god miljøeffekt	2020
UNDERVISNING Kommunen har fokus på klima- og miljøopplæring i skoler og barnehager. Undervisningsopplegg på "Den Magiske fabrikken" kan være aktuelt å benytte.	Oppvekst og kunnskap	Innenfor rammen	Stor effekt – Vesentlig at barn og unge blir bevisste om klima og miljø	Løpende

TILTAK	ANSVAR	ØKONOMI	EFFEKT	FRIST
<p>KAMPANJER OG INFORMASJON</p> <p>Kampanjer og informasjon for å heve innbyggernes bevissthet og kompetanse om klima- og miljøvennlige løsninger i hverdagen.</p> <p>Sosiale medier som Facebook etc. brukes aktivt,</p>	Rådmannen Miljø og plan	Innenfor rammen	Noe	Løpende
<p>KLIMAREGNSKAP</p> <p>Det etableres et klimaregnskap for kommunen som samfunn. CEMAsys e.l.</p> <p>For kommunen som bedrift benyttes Miljøfyrtårn, men dette kan brukes i kombinasjon.</p>	Miljø og plan	Årlig lisens Kr 30.000,- + engangskostnad Kr 15.000	Stor	2020

